



Utbygging av demokratiet

Taler

Odvar Nordli

Dato

9 september 1979

Sted

Evje

Omstendigheter

Valgforedrag (utdrag)

1 For Arbeiderpartiet er utbyggingen av demokratiet en oppgave som stadig kaller på vårt politiske engasjement. Selve grunnlaget er det frie politiske system som Grunnloven bærer bud om, og utviklingen fram mot den alminnelige stemmerett tidlig i dette århundret.

5

Men på det formelle og juridiske grunnlag er det opp til de politiske partier, de politiske organer, og folket selv, å gjøre demokratiet til en levende realitet, og til å bygge det ut på stadig flere områder av samfunnslivet.

10 Det er få land i Europa som har et så omfattende og sterkt kommunalt selvstyre som Norge. Hos oss er kommunenes egne politiske uavhengige styre en viktig del av hele vårt demokratiske system. Det er i kommunene at vi har den aller største kontaktflate mellom den alminnelige borger og de politiske organer. For å gi kommunene de beste muligheter til å gi sine lokalsamfunn en

15 tilfredsstillende standard innenfor sosiale oppgaver, undervisning og andre felter, har vi etter hvert utviklet en omfattende omfordeling av inntekter gjennom statlige organer. Dette har fått sitt klareste uttrykk i skattefordelingen, som nå har fått et så betydelig omfang at den i inneværende år beløper seg til 2.800 millioner kroner.

20

Samtidig har vi gjennom lovgivningen gitt bestemmelser som skal sikre folk i alle distrikter av landet en mest mulig likeverdig service fra offentlige organer.

For å styrke kommunenes selvstyre har Regjeringen gått sterkt inn for å overføre oppgaver fra staten til kommunene og til fylkeskommunen.

25

Formålet er at avgjørelser i offentlige organer bør tas så nær som mulig der hvor

30 de mennesker bor som berøres av vedtakene. For mange oppgavers vedkommende er den enkelte kommune en for liten enhet. Derfor har utbyggingen av de nye fylkeskommunene vært en viktig og nødvendig del i å etablere handlingskraftige lokale organer innenfor videregående opplæring, helsevesen og samferdsel.

35 Oppgaven å desentralisere myndighet fra staten til lokale organer, er en oppgave som man ikke blir ferdig med i en engangsoperasjon. Den vil stadig måtte føres videre, tilpasses til erfaringer og nye situasjoner.

40 Kommunene har selv mulighet til gjennom grendeutvalg, bydelsutvalg o.l. å utvikle nye former for lokale styringsorganer hvor man engasjerer publikum mer direkte.

Selv om det fortsatt er nye oppgaver og uløste oppgaver innenfor våre politiske styringsorganer, er det først og fremst innenfor bedriftene og det økonomiske liv at vi står overfor de viktigste og største oppgaver når det gjelder å utdype og styrke folkestyret.

Regjeringen vil i løpet av inneværende stortingsvalgsperiode fremme forslag om å innføre bedriftsdemokrati også i forsikring og utenriks sjøfart. Vi arbeider også med å gjennomføre medbestemmelsesrett for de ansatte i selskaper med personlig ansvar, i stiftelser, organisasjoner og i offentlig virksomhet.

Vi vil ta opp til nærmere drøfting hvilke former for bedriftsdemokrati som bør gjennomføres i bedrifter med under 50 ansatte.

55 Vi vil videre ta opp til nøye vurdering hvordan vi kan styrke de ansattes og deres organisasjoners rettigheter gjennom endringer i arbeidstvistloven. Det er særlig forholdet mellom arbeidstakerne og deres lokale fagforeninger på den ene siden og den enkelte arbeidsgiver på den andre siden som kommer inn i denne problemstillingen. Gjennom arbeidsmiljøloven har vi allerede fått et nytt virkemiddel for å styrke arbeidstakernes innflytelse på sitt eget arbeidsmiljø.

Demokratiseringen av forretningsbankene var en politisk sak som det ble reist mye motstand mot fra borgerlig side. Det er ennå for tidlig å kunne trekke vidtrekkende erfaringer fra denne reformen. Men det kan i første omgang slås fast at etableringen av denne nye demokratiseringsform har foregått uten at

aksjemarkedenes tillit til norske bankaksjer er blitt svekket. Dette tyder på at de dommedagsvarsler som ble gitt ikke har slått til.

70

Blant de viktige felter for klarlegging av bedriftsdemokratiet vil jeg nevne de store flernasjonale selskapene hvor de mest vidtrekkende avgjørelser treffes i organer der de ansatte ikke er representert. Regjeringen vil bl.a. gjennom behandlingen av konsesjonssøknader prøve å legge forholdene bedre til rette for å styrke de norske arbeidstakers medvirkning, og også for å sikre norske samfunnsinteresser bedre.

75

Når det gjelder forsikringsselskapene, er spørsmålet om deres framtidige organisasjonsform, og forhold til offentlig myndighet m.v. for tiden under utredning. Det er derfor ennå for tidlig å komme ut med politiske programerklæringer om hvordan vi ønsker dette forholdet organisert.

80

Også når det gjelder bedriftsdemokratiet er det viktig, i tillegg til de formelle regler, også å styrke selve realiteten i det system som opprettes. Gjennom erfaring som de ansatte vinner i å delta i bedriftsdemokratiet, gjennom opplærings- og videreutdanningsvirksomhet m.v., og nødvendig veiledningsvirksomhet, vil man etter hvert kunne styrke det reelle innhold i den utvidelse av demokratiet som her foregår.

85

Arbeiderpartiet og Landsorganisasjonen har satt i verk en egen utredning for å få et bedre grunnlag til å formulere en framtidspolitikk på disse viktige områdene.

90

Kilde

95

www.regjeringen.no

Emner

Demokrati, LO, Valg, Valgforedrag

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/utbygging-av-demokratiet>

100

105